

Sayı : 43252159
Konu : Yazılı Soru Önergesi Cevabı

7/13487 GK 171

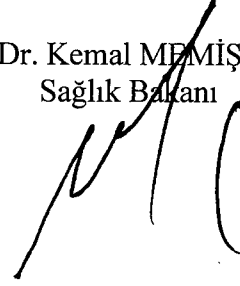
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 04/07/2024 tarihli ve 43452547-120.07-1453564 sayılı yazınız.

Muğla Milletvekili Sayın Gizem ÖZCAN tarafından verilen “Çocukların yetersiz beslenmesi hakkında güncel istatistik çalışması yapılması talebine ilişkin” 7/13487 sıra sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Arz ederim.

Prof. Dr. Kemal MEMİŞOĞLU
Sağlık Bakanı



Ek : Önerge cevabı

Muğla Milletvekili Sayın Gizem ÖZCAN tarafından verilen “Çocukların yetersiz beslenmesi hakkında güncel istatistik çalışması yapılması talebine ilişkin” 7/13487 esas numaralı yazılı soru önergesi cevabıdır.

Yetersiz ve sağlıklı beslenme (malnütrisyon) önemli sağlık sorunlarına neden olmaktadır. Bunlar arasında zayıflık, bodurluk, obezite, kardiyovasküler hastalıklar, tip 2 diyabet, bazı kanser türleri dahil bulaşıcı olmayan hastalıklar, kronik hastalıklara duyarlılık, büyüme ve gelişme geriliği, enfeksiyonlara dirençsizlik gibi rahatsızlıklar bulunmaktadır. Ayrıca yetersiz ve sağlıklı beslenme bebek ve çocuk ölüm hızını artıran önemli faktörlerden de biridir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) Beslenme, Aşırı Kilo ve Obezite (Nutrition, overweight and obesity; 2021) Raporu'nda sağlıklı beslenmenin ölüm ve engellilik açısından önde gelen risk etmenleri arasında olduğu belirtilmiştir.

Yaşamın ilk 1000 günü, çocuğun büyüme ve gelişmesinin iyileştirilmesine yönelik müdahalenin uygulanması ve izlenmesi için özellikle önemlidir. Yaşamın ilk 1000 gününden başlayan ve yaşam boyu devam eden beslenme yetersizliği dünya çapında hem çocuklarda hem de yetişkinlerde evrensel bir halk sağlığı sorunudur.

Gıda güvencesizliği, yeterli düzeyde iyi, sağlıklı ve kültürel açıdan uygun yiyeceğe erişimin olmaması demektir. Yetersiz ve sağlıklı beslenmenin en önemli nedeni gıda güvencesizliğidir. Gıda güvencesizliği, çocuklukta yetersiz beslenmenin ardından yaşamın ilerleyen dönemlerinde kronik hastalıkların erken yaşta başlamasıyla çifte hastalık yükü ile sonuçlanmaktadır. Hastalıklar dışında toplumdaki birçok soruna da zemin hazırlamaktadır. Beslenme yetersizliğinden kaynaklı çocukluktan yetişkinliğe geçen tüm süreçte fiziksel ve ruhsal sorunlar, erken doğumlar, ders başarısının azalması, okula gitme oranının azalması, çocuk işçiliğinin artması, çocuk yaşta evlilikler, ev içi şiddet gibi birçok sorunu tetiklemektedir. Ekonomik yetersizlikten dolayı gıda güvencesinin sağlanamaması ise, dolaylı yoldan çocuk işçiliğini ve çocuk yaşta evlilikleri arttırmaktadır. Hanelerde gıda yetersizliği ve yoksulluk sebebiyle şiddet artmakta; bu da birçok fiziksel ve ruhsal sorun yol açmaktadır. Yetersiz ve sağlıklı beslenmenin üçlü yükü (bodurluk, zayıflık ve aşırı kilo) çocukların hayatta kalma ve gelişme yeteneklerini tehlikeye atmaktadır.

Birleşmiş Milletlerin hazırladığı Küresel Beslenme Raporu'na (Global Nutrition Report; 2021) göre dünya genelinde 5 yaşın altındaki 149,2 milyon çocuk bodur, 45,4 milyon çocuk zayıf ve 38,9 milyon çocuk aşırı kiloludur. Tüm erkek ve kadınların %40'ından fazlası (2,2 milyar insan) aşırı kilolu veya obezdir. Dünya Sağlık Örgütü, UNICEF ve Dünya Bankasının birlikte hazırladığı Çocukların Yetersiz Beslenmesinde Eğilimler ve Düzeyler (Levels and trends in Child malnutrition; 2023) raporuna göre ise; 5 yaş altı 148,1 milyon çocuk bodur; 45 milyon çocuk zayıf ve 37 milyon çocuk obezdir. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu UNICEF'in Çocuklarda Gıda Yoksulluğu: Erken Çocukluk Döneminde Beslenme Yoksunluğu (Child Food Poverty, Nutrition deprivation in early childhood: 2024) başlıklı rapordaki verilere göre ise, dünya genelinde beş yaşın altındaki yaklaşık 181 milyon çocuk şiddetli gıda yoksulluğu yaşıyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından ülkemizdeki çocukların yetersiz ve sağlıklı beslenmesine dair son istatistikler 2020 yılında yayınlanan "Türkiye'deki Çocuklar 2020 İstatistiklere Bakış" raporunda yer almaktadır. Raporda, antropometrik yetersiz beslenme göstergeleri başlığı altında 2018 yılında 0-4 yaş grubundaki çocuklardan, %2'sinin boya göre zayıf, %2'sinin yaşa göre zayıf, %6'sının bodur, %8'inin aşırı kilolu olduğu belirtilmektedir. TÜİK tarafından 2023'te yayımlanan "Türkiye Çocuk Araştırması 2022" Raporu'nda ise, çocukların yetersiz ve sağlıklı beslenmesinin üçlü yükü (bodurluk, zayıflık ve aşırı kilo) hakkında bir veri yer almamaktadır.

Çocukların yetersiz ve sağlıklı beslenmesine dair son istatistiklerin yayımlandığı 2018'den itibaren ülkemiz, ekonomik kriz sürecinde yoksullaşmış, pandemi sürecini geçirmiş, 6 Şubat Depremleri'nin yarattığı yıkımı yaşamıştır. Çocukların yetersiz ve sağlıklı

beslenmesine dair veriler, ekonomik krizin, pandeminin ve 6 Şubat Depremleri'nin çocuklarımızın üzerinde yarattığı tahribatın ölçülmesine dair önemli kriterlerden biridir. Bu kapsamda, Türk Tabipleri Birliği (TTB)-Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) Hatay Deprem Koordinasyonu; Samandağ, Antakya, Defne ilçelerinde yürütülen malnütrisyon çalışmaları kapsamında beş yaş altı çocuklarda tespit ettiği beslenme ve gıda güvencesi sorunlarına ilişkin değerlendirmelerini 9 Ocak 2024 tarihinde paylaşmıştır. Buna göre, beş yaş altı çocukların %6,2'sinde bodurluk (**%3,7'si** bodur, %2,5'i çok bodur); %8,9'unda zayıflık (%5,5'i zayıf, %3,4'ü çok zayıf) ve %4,4'ün aşırı kiloluluk belirlenmiştir. Benzer çalışmalar, bütün bölgelerde kamu gücü ve desteğiyle yapılmalıdır.

Türkiye'deki bütün çocukların acilen beslenme verilerinin acilen kamuoyu ile paylaşılması gerekmektedir. Bu verilere uygun şekilde çözüm oluşturacak, toplumsal eşitsizlikleri gidermeyi merkeze alan bir beslenme politikası da acilen hayata geçirilmelidir.

Bu bağlamda;

SORULAR:

- 1) Çocukların yetersiz ve sağlıklı beslenmesinin üçlü yükü (bodurluk, zayıflık ve aşırı kilo) hakkında istatistiklerin yayınlanmamasının nedeni nedir?
- 2) Bu istatistikler yayınlanmadan, ekonomik krizin, pandeminin ve 6 Şubat Depremleri'nin çocuklarımız üzerinde yarattığı tahribatı nasıl ölçeceğiz?
- 3) Çocukların yetersiz ve sağlıklı beslenmesinin üçlü yükü (bodurluk, zayıflık ve aşırı kilo) hakkındaki güncel istatistikleri ne zaman yayınlayacaksınız?
- 4) Bugün ülkemizdeki çocukların bodurluk, zayıflık ve aşırı kiloluluk oranları nedir? Bu oranların bölgelere ve yaş gruplarına göre dağılımı nedir?

CEVAPLAR

Dünyada ve ülkemizde görülme sıklığı giderek artan, toplumumuzun her kesimini olduğu gibi çocuklarımızı da etkileyen obezite ile etkin bir şekilde mücadele etmek, obezite ve yetersiz fiziksel aktivitenin sebep olduğu hastalıkların görülme sıklığını azaltmak amacıyla “Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı Yetişkin ve Çocukluk Çağı Obezitesinin Önlenmesi ve Fiziksel Aktivite Eylem Planı 2019-2023” yayımlanarak uygulamaya konulmuştur.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Ofisince yürütülen Avrupa Çocukluk Çağı Şişmanlık Araştırması DSÖ'nün belirlediği kriterler ve protokol çerçevesinde; Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi işbirliğinde yürütülmüştür. Bu çalışmanın amacı uluslararası bir araştırmaya katılarak okul çağı çocuklarının büyüme ve gelişmelerinin, besin tüketim alışkanlıklarının, fiziksel aktivite durumlarının ve okullardaki beslenme ve fiziksel aktivite uygulamalarının diğer üye ülkelerle kıyaslamalı olarak izlenmesi ve buna göre sağlık politikalarının geliştirilmesidir. DSÖ tarafından yürütülen ve en kapsamlı katılımın sağlandığı çalışmalardan birisi olan COSİ araştırması sonuçları sağlıklı yaşam programlarının kanıta dayalı uygulamaları ve geliştirilmesinin yanı sıra çok sektörlü çalışmalarımıza da önemli katkı sağlamaktadır. Son araştırma 2022-2023 öğretim yılında yapılmıştır. Bu çalışmada veri yayım aşamasına gelinmiştir.

COSİ çalışmalarının sonuçlarına <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cosi-tur.html> adresinden ulaşılabilir.

Konuya gösterilen ilgiye teşekkür ederim.